

Omgaan met scheiding binnen de kerkelijke gemeente

Ook in onze gemeenten zien we helaas steeds meer huwelijken die eindigen in een echtscheiding.

Voor kerkenraden is het een moeilijke taak om hier zorgvuldig in te handelen. Juist op dit terrein wordt veel onmacht en verlegenheid ondervonden.

Toch zijn er een aantal pijlers waar u als kerkenraad uw aandacht aan moet geven. Voor deze pijlers geven we u in deze brochure een aantal handreikingen.

Pijlers voor kerkenraden

Ook in onze gemeenten zien we helaas steeds meer huwelijken die eindigen in een echtscheiding. Als je elkaar trouw belooft voor Gods aangezicht, is dat een levenslange verbintenis. Echtscheiding is in principe onmogelijk. Tegelijkertijd zien we om ons heen dat echtscheiding ook een werkelijkheid is, daar kunnen en mogen we de ogen niet voor sluiten.

Voor kerkenraden is het een moeilijke taak om hier zorgvuldig in te handelen. Juist op dit terrein wordt veel onmacht en verlegenheid ondervonden. Er zijn ook veel factoren waar rekening mee gehouden moet worden. Toch zijn er een aantal pijlers waar u als kerkenraad uw aandacht aan moet geven. Voor deze pijlers geven we u hier onder een aantal handreikingen. Deze pijlers hebben allemaal met elkaar te maken en zijn allemaal even belangrijk. Het mag bijvoorbeeld niet zo zijn dat het kerkrechtelijke aspect alle aandacht krijgt en we het diaconaat vergeten.

Kerkrechtelijke aspecten

Laat Bijbels denken en Bijbels spreken over huwelijk en echtscheiding altijd samen gaan met een houding van barmhartigheid. Wanneer u als kerkenraad geconfronteerd wordt met een echtscheiding waarvoor geen Bijbelse grond is, zult u zoeken naar mogelijkheden van herstel. En als iemand dan toch de weg van een echtscheiding gaat, dan moeten we daarover de Bijbel laten spreken. Maar laat dit áltijd samengaan met een houding van barmhartigheid. Als kerkenraad hoeft u in een echtscheidingszaak geen recherchewerk te verrichten. Het gaat niet om de vraag wie er schuldig is, maar wie de verantwoordelijken zijn. Bij hoor en wederhoor is het verstandig om met 2 ambtsdragers het gesprek aan te gaan.

Ambtsdragers zijn altijd mannen. Dit kan moeilijk zijn bij het benaderen van een vrouw die stelselmatig is mishandeld door haar man. Ze staat alleen voor een onmogelijke taak. U moet als ambtsdrager vertellen dat ze niet kan scheiden. Maar bemerkt zo'n slachtoffer, die in grote nood zit, dat het u gaat om haar zielenheil? Laat gerust merken dat u ook mens bent met gevoelens van verlegenheid en onmacht. Begrip tonen voor scheiding is nog geen toestemmen in de scheiding.

Herderlijke zorg

Om goed leiding te kunnen geven is het allereerst belangrijk dat u uw gemeente kent. Het is daarom nodig dat er contact is. Als er geen contact is, zal er ook geen openheid zijn om te spreken over zorgen in het huwelijk. En natuurlijk is het moeilijk om te spreken over huwelijksproblemen, maar ga in gesprek met elkaar. U kunt het niet oplossen, maar er wel voor hen zijn. Praat niet óver, maar mét de betrokkenen. Denk niet te snel dat u het weet, maar stel vragen vanuit een open houding. Wees terughoudend met ongevraagd advies, maar vraag wat iemand nodig heeft. En luister vooral!

Zorg dat u hierbij aandacht hebt voor allebei de partners. Geef ze allebei de gelegenheid en de ruimte om hun verhaal te doen. En vel geen oordeel en kies daarbij geen partij voor één van de partners. Het kan hierin verstandig zijn om voor allebei de betrokkenen een andere ambtsdrager als contactpersoon te hebben. Blijf met respect over elkaar spreken. Gedrag van iemand kunt u afkeuren, maar de persoon zelf blijft wel overeind.

Het is goed om een gezin in een scheidingssituatie te verwijzen naar hulpverlening, bijv. van De Vluchtheuvel.

Ook in het geloofsleven kunnen veel vragen rijzen als men te maken heeft met huwelijksproblemen. Vragen zoals: "Wat is Gods weg? Kan deze zonde vergeven worden?" Bied ook gelegenheid om deze vragen te kunnen delen.

Pijlers voor kerkenraden

Diaconaat

Naast de herderlijke zorg, is ook het diaconaat van groot belang. Stelt u zich eens voor dat er in een huwelijk grote problemen zijn ontstaan vanwege huiselijk geweld. Bijbels gezien is het géén overspel, dus is er geen Bijbels grond voor echtscheiding. Toch kunt u met deze boodschap een vrouw (en haar kinderen!) niet in de steek laten. Laat ook in de pastorale begeleiding aan de orde komen hoe een veilige situatie kan worden bereikt. Denk met de betrokkenen mee over de mogelijkheden die er zijn. Denk mee over woonruimte, financiën of veiligheid.

Herstel is mogelijk

Er kunnen veel redenen zijn waardoor het niet goed gaat in een huwelijk. Echtparen kunnen elkaar kwijt geraakt zijn, er kunnen problemen op seksueel gebied zijn, er kan sprake zijn van seksuele trauma's, seksverslaving of overspel. Het kan soms lijken of een huwelijk, menselijker wijs gesproken, niet meer te redden valt. Toch is er veel mogelijk. Als ambtsdrager kunt u het echtpaar stimuleren om professionele hulp in te schakelen. Samenwerking tussen kerkenraad en hulpverlening kan in veel gevallen helpend zijn. Uiteraard alleen met toestemming van het echtpaar. Er zijn veel mogelijkheden voor hulpverlening bij huwelijksproblemen! Zie bijv. de website relaties.stichtingdevluchtheuvel.nl

Zorg voor kinderen

De ogen zijn in eerste instantie gericht op de ouders, maar ook het kind draagt verdriet en pijn met zich mee. Er gaat zoveel aandacht naar ouders, maar ook de kinderen hebben uw aandacht, zorg en ondersteuning nodig. Zij hebben zoveel vragen en onzekerheden en verdriet. Stel het kind centraal. We hoeven niet met pasklare oplossingen te komen. Een liefdevol hart, een opmerkzaam oog en een luisterend oor betekent heel veel.

Kinderen voelen zich vaak verantwoordelijk voor alles wat er gebeurt. Maar het kan voor kinderen ook allemaal heel verwarrend zijn, want ze blijven loyaal aan allebei hun ouders. Blijf als ambtsdrager neutraal, kies geen partij voor één van de ouders en praat altijd met respect over ouders.

Overweeg de ouder te adviseren in verweer te gaan bij scheiding op niet Bijbelse gronden. Ondanks het verweer zal de scheiding wel doorgaan, maar geeft de ouder aan dat hij/zij niet akkoord gaat met de scheiding. Hierbij is het ook van belang om heldere afspraken over de kinderen vast te laten leggen en hoe een christelijke opvoeding geborgd kan worden.

Bied ook praktische ondersteuning. Zorg bijvoorbeeld dat het kind of de jongere soms in een ander gezin terecht kan, of zorg voor een gezin waar ze hun verhaal even kwijt kunnen.

U kunt een gezin in een scheidingssituatie verwijzen naar hulpverlening van bijv. De Vluchtheuvel.

Pijlers voor kerkenraden

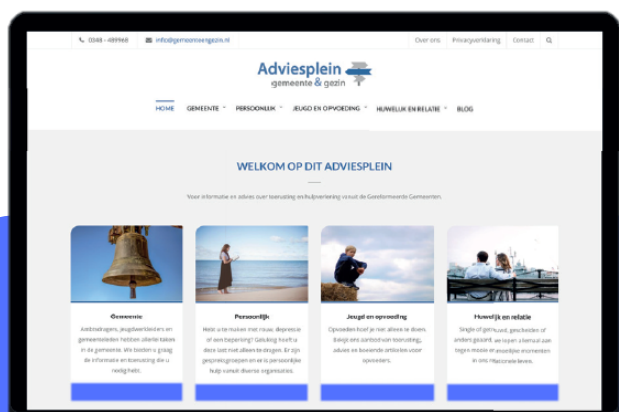
Oog voor familieleden

Huwelijksproblemen raken niet alleen de direct betrokkenen, maar het raakt ook andere familieleden. Deze familieleden of andere betrokkenen hebben ook hun vragen, zorgen, pijn en verdriet. Denk aan ouders, broers en zussen van het echtpaar. "Hoe gaat het nu met mijn kleinkinderen? Had ik aan de bel moeten trekken? Heb ik ze te weinig toegerust in mijn opvoeding?" Zorg dat er ook contact met deze familieleden is en dat ook zij hun zorgen met u kunnen delen.

Preventie

Niet de minst belangrijkste pijler is preventie. Benader in uw gemeente persoonlijk en actief jonge stellen die aan een huwelijk denken en/of die pas gehuwd zijn voor huwelijkstoerusting. In een huwelijksgesprek mag gerust de verwachting worden uitgesproken dat zij zich daarvoor zullen aanmelden zodra daar door de kerkenraad gelegenheid voor wordt gegeven. Laat het voor jongeren een vanzelfsprekendheid zijn in plaats van: wat zullen ze wel denken? Ook voor langer gehuwden is het zinvol dit te stimuleren. U kunt de toerusting gedeeltelijk zelf organiseren of een beroep doen op De Vluchtheuvel, in samenwerking met de CGO. Deze tijd vraagt veel van onze jonge mensen. Laten we in afhankelijkheid en onder Gods onmisbare zegen hen toerusten zoveel in ons vermogen ligt.

Het 'Adviesplein gemeente en gezin' is ontstaan vanuit de Gereformeerde Gemeenten om een overzicht van toerusting, advies en hulp te bieden aan onder andere ambtsdragers, opvoeders en gemeenteleden.

Initiatiefnemers zijn: CGO, De Vluchtheuvel, Helpende Handen, JBG, Werkgroep Gezin van KGJO en DMZ.

www.gemeenteengezin.nl

Als ambtsdrager kunt u in de pastorale praktijk tegen problemen aanlopen, waarbij u advies van een professionele hulpverlener op prijs stelt. Bij De Vluchtheuvel geven ze u graag een deskundig advies. Ze denken met u mee, ook over vragen rondom echtsscheidingssituaties.

Adviesplein
gemeente & gezin

Pijlers

omgaan met

scheiding binnen de kerkelijke gemeente

